

Carta Albă a Drepturilor Persoanelor Vârstnice din România (rezumat)

Carta Albă a Drepturilor Persoanelor Vârstnice din România este un document manifest menit să pună pe agenda publică din România subiectul îmbătrânirii active, al drepturilor persoanelor vârstnice de a fi îngrijite în condiții de bună stare, la domiciliu sau oriunde aleg și de a continua să aibă o viață activă alături de familie și prieteni.

Îmbătrânirea populației este o tendință globală semnificativă, iar România nu face excepție, se confruntă cu o populație îmbătrânită în continuă creștere. De aici, necesitatea acestui document care își propune să alinieze, într-o direcție comună, eforturile de cooperare și coordonare susținute de către organizațiile neguvernamentale, profesioniștii în domeniu, autoritățile naționale și locale. Sunt vizate practici și politici care au nevoie de actualizare și care pot contribui la crearea unui trai zilnic mai bun pentru vârstnicii din România.

Documentul vizează generarea de schimbări fundamentale în abordarea problematicilor din domeniu, a viziunii asupra îmbătrânirii și a vârstnicului, a politicilor sociale pentru vârstnici, dincolo de servicii medicale și de îngrijire. Vorbim despre îmbătrânire activă și continuarea participării persoanelor vârstnice la viața economică, socială, culturală, spirituală.

Carta Albă are ca obiective:

- Să stabilească orientări strategice cu privire la drepturile vârstnicilor.
- Să deschidă și mențină dialogul pe tema drepturilor vârstnicilor.
- Să crească vizibilitatea problematicii vârstnicilor din România.
- Să evidențieze nevoile și caracteristicile specifice vârstnicilor din România, în corelație cu organizațiile care acționează în sprijinul lor.
- Să promoveze recomandări pentru politici publice destinate vârstnicilor din România.

Principiile după care se ghidează Cartă Albă au în vedere valori și drepturi stipulate legislativ la nivel european și național, precum: demnitate, protecție, siguranță, bunăstare, libertate de expresie.

Acest demers este inițiat de către Federația SenioriNET - organizații neguvernamentale active, furnizoare de servicii socio-medicale adresate persoanelor vârstnice, care vizează consolidarea aportului organizațiilor neguvernamentale din domeniul social și medical la dezvoltarea de politici publice adresate persoanelor vârstnice.

Proiect derulat de

Culegerea de date, pentru documentarea necesară în vederea elaborării Cartei Albe, s-a realizat prin intermediul a două chestionare aplicate persoanelor vârstnice și aparținătorilor/îngrijitorilor acestora (la nivel național) în perioada iunie-iulie 2022. Înainte de aplicarea chestionarelor, subiecții au fost informați de către personalul organizațiilor membre ale SenioriNET despre scopul sondajului - realizarea unui studiu cu privire la cele mai importante aspecte care pot fi incluse în Carta Albă a Drepturilor Vârstnicilor din România.

În prima parte a chestionarului au fost adresate întrebări specifice privind accesul persoanelor vârstnice la servicii sociale și medicale, fiind sondată opinia respondenților față de anumite situații specifice. În cea de a doua parte a chestionarului, s-a investigat nivelul de conștientizare civică a unor aspecte care țin de cultura democratică.

La întrebări au răspuns 466 de vârstnici (din aproximativ 8.000 de persoane beneficiare de servicii oferite de către membrii SenioriNET) și 230 aparținători/îngrijitori. Sondajul este unul reprezentativ, cu un grad de încredere de 95% (probabilitate de 95% ca reaplicarea sondajului să genereze rezultate similare) și cu o marjă de eroare de sub 5% pentru fiecare întrebare.

La chestionarul de sondare a opiniei persoanelor vârstnice, din 466 de respondenți, 59,4% sunt persoane vârstnice cu vârsta cuprinsă între 65-80 de ani, 81,5% sunt femei și 60,1 dintre aceștia locuiesc în mediul rural. La chestionarul de sondare a opiniei aparținătorilor/îngrijitorilor persoanelor vârstnice, din 230 de respondenți, 73,9% au vârsta cuprinsă între 36-64 de ani, 82,6% sunt femei și 45,2% sunt aparținători, adică membri ai familiei vârstnicului pe care îl îngrijesc.

Astfel de date sunt valoroase pentru susținerea punctelor de vedere din cadrul Cartei cu privire la procesul de îmbătrânire a populației (care afectează și îngrijitorii), la importanța femeii în sistemul social de îngrijire pe termen lung și la rolul membrilor familiei vârstnicului aflat în nevoie de îngrijire pe termen lung. 31,7% dintre respondenți sunt din mediul rural, adică acolo unde nevoia este mai mare și unde este concentrată o populație vârstnică de 65+ mai densă, acolo există un număr mai mic de îngrijitori/aparținători.

În procesul de documentare, în vederea elaborării Cartei Albe, s-au folosit și datele culese prin intermediul unui chestionar aplicat în perioada 20 iunie - 5 iulie, care a urmărit să măsoare proporția grupului țintă (din rândul persoanelor vârstnice) care prezintă conștientizare civică.

Proiect derulat de

Au fost analizate, de asemenea, documente relevante din domeniu care, fie constituie politici publice actuale din Europa și România, fie sunt rapoarte și cercetări referitoare la diferite aspecte ale vieții vârstnicilor, cu accent pe îngrijirea pe termen lung.

Contextul socio-economic din România, aflat în continuă dinamică, a determinat treptat modificări calitative și cantitative în oferirea de servicii sociale și, implicit, în oferirea celor de îngrijiri la domiciliu. Autoritățile centrale și locale au început să recunoască importanța și necesitatea acestui tip de serviciu. Au fost inițiate și validate acte normative care să susțină financiar (parțial) activitatea organizațiilor furnizoare. Din păcate, autoritățile locale, responsabile de punerea în aplicare a acestora, au înțeles diferit rolul lor în derularea unor astfel de programe, fie datorită lipsei de interes, fie datorită lipsei de resurse.

Lipsa fondurilor reprezintă principala problemă semnalată atât de instituțiile publice, cât și de organizațiile neguvernamentale care desfășoară activități de îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice. Fondurile provenite de la bugetul de stat și cel local sunt insuficiente pentru a acoperi nevoile și nici nu permit organizațiilor să se dezvolte. Aici se mai adaugă și insuficienta informare a populației despre dreptul de a beneficia de îngrijiri medicale la domiciliu, distribuirea inegală a fondurilor la nivel național (cu impact, în special, asupra mediului rural).

Serviciile de îngrijire la domiciliu ocupă un loc aparte în sfera serviciilor sociale, prin natura și diversitatea aplicabilității. Ele reprezintă o modalitate relativ nouă de a interveni în problematica socială, având ca scop principal evitarea instituționalizării persoanelor dependente și menținerea lor într-un mediu de viață familiar.

O legislație care să conducă la armonizarea și standardizarea calității serviciilor de îngrijiri la domiciliu încă nu există. Din acest motiv se remarcă lipsa unor politici și a unor strategii comune de acțiune la nivelul organizațiilor furnizoare de servicii în domeniu. În același timp, furnizorii de servicii se confruntă și cu dificultăți legate de menținerea continuității programelor, influențate de reducerea posibilității de accesare a finanțărilor externe și de faptul că sustenabilitatea activităților nu se poate realiza cu succes pe plan local (foarte puțini furnizori reușesc să dezvolte parteneriate public-privat viabile și pe termen lung). Mai mult decât atât, cadrul legislativ incoerent și structurile birocratice din România au dus la crearea unui mediu instituțional instabil și nesigur care afectează în mod vizibil implementarea și dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu.

Proiect derulat de

Dincolo de problematica îngrijirii persoanelor vârstnice, România se confruntă cu problema abordării sistemice a îmbătrânirii, a perspectivei din care este analizată îmbătrânirea, respectiv îmbătrânirea activă. Îmbătrânirea activă are în vedere încurajarea persoanelor vârstnice să ducă o viață cât mai sănătoasă, productivă, participativă și independentă.

Prin intermediul Cartei Albe a Drepturilor Persoanelor Vârstnice din România, insistăm pe respectarea unor drepturi primordiale:

- Dreptul la o bătrânețe demnă, autonomă, activă și utilă.
- Dreptul la protecție și la o viață în siguranță.
- Dreptul la asistență socială, îngrijire de calitate și servicii.
- Dreptul la sănătate, servicii medicale, tratamente și îngrijiri medicale adaptate nevoilor fiecărui vârstnic.
- Dreptul la o viață petrecută în familie.
- Dreptul la informare și comunicare directă, cu acces facil la mijloacele digitale de comunicare.

Carta Albă, cuprinde, de asemenea, și o serie de recomandări pentru îmbunătățirea politicilor de protecție a persoanelor vârstnice, extrase din practica zilnică a reprezentanților SenioriNET (furnizori de servicii pentru persoanele vârstnice, cu o experiență de peste 10 ani în domeniu).

SenioriNET își propune, într-o primă etapă, discuții cu autoritățile publice relevante pentru a conduce la crearea unei Agenții Naționale pentru Persoanele Vârstnice Vulnerabile, cu autoritate proprie, subordonată Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, care să gestioneze bugetul pentru asistența socială (nu și cel de pensii). Având o instituție publică care se concentrează exclusiv pe drepturile persoanelor vârstnice din România și administrează un buget destinat altor tipuri de asistență socială decât pensiile, cresc șansele ca mare parte dintre chestiunile semnalate în acest document să devină realizabile.

Proiect derulat de

- **Membrii Constituenți ai Federației SenioriNET**

1. Asociația Caritas Alba Iulia - Asistență Medicală și Socială
<https://caritas-ab.ro/>
2. Asociația Samaritenii Orăștieni
<http://www.orastieaso.eu/>
3. Federația Caritas a Diecezei Timișoara
<https://federatia-caritas.ro/>
4. Fundația Lumina Brăila
<https://fundatialumina.ro/>
5. Asociația Centrul Diecezan Caritas Iași
<http://www.caritas-iasi.ro/>
6. Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor Omenia Bucuresti
<http://www.carp-omenia.ro/>
7. Fundația de Sprijin Comunitar
<https://fsc.ro/>
8. Asociația AS 2001 Alba Iulia
<https://www.as2001alba.ro/>
9. Asociația Caritas Mitropolitan Greco-Catolic Blaj
<https://www.caritas-blaj.ro/>
10. Asociația de Ajutor Mutual ADAM Moldovița
<http://www.fdaam.ro/>
11. Asociația de Ajutor Mutual Slatina Timiș
<https://www.slatina-timis.ro/>
12. Asociația Niciodată Singur - Prietenii Vârstnicilor
<https://niciodatasingur.ro/>
13. Asociația Four Change
<https://www.4change.ro/>
14. Fundația Crucea Alb Galbenă din România
<https://www.cag.ro/>
15. Asociația de Ajutor Mutual București
<http://www.adambu.ro/>

- **Membrii Observatori ai Federației SenioriNET**

16. Societatea Română de Sprijin a Vârstnicilor și Suferinzilor cu Afecțiuni de tip Alzheimer
<https://alz.ro/>
17. Asociația Societatea Română pentru Prevenirea și Recuperarea Medicală a Persoanelor afectate de Accidentul Vascular Cerebral SRPRMPAVC
<https://accidentulvascular.ro>
18. Fundația pentru Îngrijirea Vârstnicului (FIV) Cluj
<http://www.fiv.ro/>
19. Asociația Caritas Catolica Oradea
<http://www.caritascatolica-oradea.ro/>
20. Asociația Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare
<http://www.caritas-satumare.ro/>
21. Fundația Caritabilă "Orizonturi"
<http://www.orizonturi.org/>

Proiect derulat de

22. Fundația Inovații Sociale Regina Maria
<https://fundatiainovatiisociale.ro/>
23. Filiala de Cruce Roșie sector 5 București
<http://www.crucearosie5.ro/>
24. Asociația pentru Dezvoltare Comunitară Nehoiu
<https://adcnehoiu.org/>
25. Asociația Caritas Eparhial Oradea
<https://www.caritaseparhial.ro/>
26. Fundația Crucea Alb-Galbenă din România, Filiala Vrancea
<http://www.cagfocsani.ro/>
27. Congregația Fiicele Sfintei Maria a Divinei Providențe
<http://www.surorileguanelliene.ro/> (nefuncțional)
28. Asociația Caritas București
www.caritasbucuresti.org
29. Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România - Sucursala Aiud
<https://maltez.ro/>
30. Asociația Sofia
<https://asociatiasofia.ro/>
31. Fundația Crucea Alb-Galbenă din România, Filiala Constanța
<https://ingrijiri-la-domiciliu.ro/>
32. Asociația Sînziene
33. Asociația Oameni Valori Fapte
<https://www.facebook.com/AsociatiaOameniValoriFapte/>
34. Fundația de Sprijin a Vârstnicilor Galați
<https://fsvgalati.ro/>
35. Asociația Humana
<https://carecluj.ro/>
36. Asociația Colegiul Pacienților
<https://colegiulpacientilor.org/>
37. Fundația Ruhama
<https://www.ruhama.ro/>
38. Fundația HOSPICE Casa Speranței
<https://www.hospice.ro/>
39. Asociația Pro Bunicii
<https://servicii-medicale-galati.ro/>
40. Crucea Roșie Bacău
<https://www.crucea-rosie.ro/>
41. Fundația Crucea Alb-Galbenă Buzău
<https://www.cagbuzau.ro/>
42. Confederația Caritas România
<https://caritasromania.ro/>
43. Asociația Voluntariat Pentru Viață
<https://voluntariatpentruviata.ro/>
44. Asociația Lumina
<https://asociatialumina.ro/>
45. Fundația pentru Dezvoltarea Serviciilor Sociale
<https://www.fdss.ro/>

Proiect derulat de